

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Høringsvar til forslag til forskrift om rammeplan for femårige lærerutdanninger i praktiske og estetiske fag for trinn 1-3

Utdanningsforbundet takker for muligheten til å kommentere og gi våre innspill til forslag til forskrift om rammeplan Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1-13.

Utdanningsforbundet støtter forslaget om en femårig integrert lærerutdanning i praktiske og estetiske fag med et masterfag og ett eller to fag som kvalifiserer for ansettelse i skolen.

Problemstillinger vi spesielt ønsker å kommentere i høringen er

- Forholdet mellom lærerutdanningene i praktisk estetiske fag for trinn 1-13 og grunnskolelærerutdanningene for trinn 1-7 og 5-10
- Differensiering av lærerutdanningen i praktiske og estetiske fag
- Opptaksgrunnlag til lærerutdanning i praktiske og estetiske fag
- Ikrafttredelse og overgang til ny forskrift

Overordnede merknader til forskrift om rammeplan

Utdanningsforbundet mener at forslaget til forskrift til rammeplan for femårig integrert mastergradsstudium i praktiske og estetiske fag må anses som en styrking av lærerutdanningene i disse fagene. Når det i tillegg foreslås flere skolefag i utdanningen vil det gi lærerne en større bredde og styrke deres mulighet på jobbmarkedet. Om vi lykkes med Lærerutdanningen i praktiske og estetiske fag avhenge av flere forhold. Utdanningsforbundet er bekymret for lærernes kompetanse i praktiske og estetiske fag og er opptatt av at denne utdanningen må være del av smidige og hensiktsmessige ordninger for å heve kompetansen i fagene i skolen.

Utdanningsforbundet mener at alle skolefag med læreplan i grunnopplæringen må være aktuelle som fag II og fag III i utdanningen. Studentene må tidlig i utdanningen få god veiledning i valg av fag II eller fag III. Vi er kjent med at mange studenter velger studium uten å kjenne godt nok til hvilken kompetanse utdanningen gir og mulighetene på arbeidsmarkedet¹. Vi har tro på at en rådgivningstjeneste med høy kompetanse kan bidra til å

¹ «Rådgiverrollen – mellom tidstyv og grunnleggende ferdighet», Modal, Buland og Mathisen, Sintef Teknologi og samfunn 2015

hindre frafall fra lærerutdanningene. I tillegg kan de praktiske og estetiske fagene være krevende og studenter må kjenne til hvilke kombinasjoner som kan gi faglige synergier og er egnet i en lærers arbeidshverdag.

For å sikre overgang mellom barnehage og skole, ungdomsskolen og videregående opplæring må studentene gjennomføre praksis som gir dem kompetanse på nivået under. Dette betyr at også studentene som gjennomfører lærerutdanningen i praktiske og estetiske fag bør ha praksis i barnehage.

Utdanningsforbundet er opptatt av at pedagogiske elementer tydelig må fremkomme som en del av læringsutbyttet for utdanningen. Vi savner en tydeliggjøring av lærerstudentenes sluttkompetanse i for eksempel vurdering og klasseledelse.

Alle studenter i en masterutdanning skal skrive masteroppgave. Mange studenter opplever masteroppgaven som krevende og noen faller fra utdanningen fordi de ikke klarer å gjennomføre dette arbeidet. Utdanningsforbundet støtter en masteroppgave med innslag av skapende/utøvende virksomhet. Vi er i tillegg opptatt av at det legges til rette for at masteroppgaven også kan ha et mer praktisk tilsnitt samtidig som den er profesjonsrettet og praksisorientert.

Forholdet mellom Lærerutdanningene i praktisk estetiske fag for trinn 1-13 og Grunnskolelærerutdanningene for trinn 1-7 og 5-10

Foreslåtte Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag er bygd opp med profesjonsfaget på 60 studiepoeng, masterfordypningsfaget i praktiske og estetiske fag på 180 studiepoeng, fag II på 60 studiepoeng eller fag III på 30+30 studiepoeng. Fag II og fag III skal være undervisningsfag med læreplan i grunnsopplæringen. I dag er det mulig å avlegge praktiske og estetiske fag som 30 og 60 studiepoengs enheter og som masterfordypning og masteroppgave i Grunnskolelærerutdanningene for trinn 1-7 og 5-10.

Grunnskolelærerutdanningene vil trolig også i fremtiden være de utdanningene som kvalifiserer flest lærere for grunnskolen. Grunnskolelærerutdanningene tilbys over hele landet. Dagens Faglærerutdanning med fordypning i praktiske og estetiske fag tilbys ved få institusjoner. Utdanningsforbundet mener at flest mulig lærerstudenter skal ha anledning til å velge praktiske og estetiske fag i grunnskolelærerutdanningene. Det må derfor jobbes aktivt for at alle fag med læreplan i grunnskolen fortsatt skal være valgbare og tilbys i alle grunnskolelærerutdanninger. Et spørsmål er om masterfaget og masteroppgaver i praktiske og estetiske fag bør tilbys både i grunnskolelærerutdanningene og i Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag. Kravene til masterfag er og bør være høyere enn for fag av 30 eller 60 studiepoengs omfang. Vi er kjent med at fagmiljøene på universiteter og høyskoler i flere praktiske og estetiske fag er små og har begrenset forskningskompetanse og kapasitet. For å styrke de praktiske og estetiske fagene i skolen må fagmiljøene i lærerutdanningene bygges opp slik at de har relevant kompetanse for å tilby fagene. I en slik periode kan det være hensiktsmessig at masterfag normalt tilbys som del av lærerutdanning i praktiske og estetiske fag ved institusjoner som velger å satse på disse fagene.

Strukturen på den foreslåtte utdanningen har flere likhetstrekk med strukturen i grunnskolelærerutdanningene. Dette gir oss muligheten for at Lærerutdanning i praktiske og

estetiske fag og grunnskolelærerutdanningene utfyller hverandre samtidig som strukturen kan bidra til etablering av velfungerende nasjonale overgangsordninger til andre lærerutdanninger. En tilrettelegging kan være at studenter på grunnskolelærerutdanningene som i løpet av studiet bestemmer seg for masterfordypning i et praktisk og estetisk kan få innvilget overgang til Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag etter til tid-for-tid-prinsippet. Videre bør det legges til rette for at studenter i Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag gis overgang om de ønsker masterfordypning i andre fag enn de praktiske og estetiske fagene. En slik ordning bør kun rettes mot studenter som ellers fyller kravene for opptak til det enkelte studium slik at de ikke uthuler de ulike lærerutdanningsprogrammene og ikke svekker kompetansen til lærerne i skolen.

Utdanningsforbundet mener at det i fremtiden må tilbys relevante praktiske og estetiske fag av 30 og 60 studiepoengs omfang i grunnskolelærerutdanningene. Masterfaget og masteroppgave i praktiske og estetiske fag gjennomføres som hovedregel i Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag.

Utdanningsforbundet mener at

- det også i fremtiden skal tilbys relevante praktiske og estetiske fag av 30 og 60 studiepoengs omfang i Grunnskolelærerutdanningene
- masterfaget og masteroppgave i praktiske og estetiske fag gjennomføres som hovedregel i Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag
- det må etableres gode nasjonale overgangsordninger mellom Lærerutdanningen i praktiske og estetiske fag og grunnskolelærerutdanningene. Ordningen rettes kun mot studenter som ellers fyller kravene for opptak til det enkelte studium.

Differensiering av lærerutdanningen i praktiske og estetiske fag

I forslaget til rammeplan står at masterfaget (fag I), profesjonsfaget og praksisstudiet skal omfatte hele grunnopplæringen, trinn 1–13. Det foreslås at faget Pedagogikk og elevkunnskap (profesjonsfaget) er fordelt med 30 studiepoeng 1.-3. studieår og 30 studiepoeng 4. og 5. studieår. Videre legges det opp til at studentene skal spisse sin kompetanse i arbeidet med masteroppgaven, i praksisstudiet, eller i innretningen av fagene i utdanningen.

Utdanningsforbundet mener at profesjonsfaget må være gjennomgående og skal bidra til å ivareta sammenhengen mellom praktiske og estetiske fagområder, pedagogikk, fagdidaktikk og praksisstudium. Flere av de praktiske og estetiske fagene er skolefag uten eller med få læreverker, og det kreves dermed mer kompetanse av den enkelte lærer. At profesjonsfaget ikke er differensiert mener vi er bekymringsfullt da forskjellen i alder og utvikling på elevene de nyutdannede lærerne møter er stor. Profesjonsfaget må derfor være gjennomgående og masterfaget må inneholde tema som er dekkende for hele grunnopplæringen.

Utdanningsforbundet har forståelse for at en stor grad av differensiering gjennom hele lærerutdanningen kan være praktisk utfordrende og ressurskrevende. Å søke samarbeid med grunnskolelærerutdanningene og/eller lektorutdanningen om emner i studiet sammen med praksis på relevant nivå og selvvalgt litteratur, kan bidra til at studentenes oppnår en sluttkompetanse knyttet til alderstrinn.

Utdanningsforbundet mener at:

- Pedagogikk og elevkunnskap (profesjonsfaget) i den femårige integrerte lærerutdanningen i praktiske og estetiske fag skal være gjennomgående i hele utdanningen
- Pedagogikk og elevkunnskap og masterfaget må inneholde tema som er dekkende for hele grunnopplæringen
- den femårige integrerte Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag differensieres fra oppstart av studiet til det avsluttes gjennom innretning av praksisopplæringen, masteroppgaven og skolefagene i studiet.

Opptaksgrunnlag til Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag

Opptaksforskriften til Faglærerutdanning i praktiske og estetiske fag er minimum 35 skolepoeng og et gjennomsnitt på minimum karakteren 3,0 i norsk (393 timer) og 3,0 i matematikk (224 timer). Søkere til faglærerutdanning i musikk, dans og drama må i tillegg dokumentere kunnskaper og ferdigheter i musikk, dans eller drama etter nærmere regler fastsatt av institusjonen.

Inntakskravene til grunnskolelærerutdanningene og lektorutdanningen er høy. Vi er kjent med at personer som ønsker å bli lærer og som ikke fyller kvalifikasjonskravet 4,0 i matematikk (224 timer) forsøker å finne alternativer for å oppnå lærerkompetanse. Utdanningsforbundet mener at inntakskravet til lærerutdanninger må være minimum 35 skolepoeng og minimumskarakteren 3,0 i norsk og matematikk. Likevel er vi opptatt av at det ikke må etableres «smutthull» i systemet som fører til at personer som ikke fyller andre opptakskrav velger Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag. Slike valg kan føre til en svekkelse av de praktiske og estetiske fagene i skolen.

Utdanningsforbundet mener

- at det ikke må etableres «smutthull» i systemet som fører til at personer som ikke fyller andre opptakskrav velger Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag

Ikrafttredelse og overgang til ny forskrift

I foreslåtte forskrift til rammeplan foreslås at institusjoner som ønsker det, kan implementere ny forskrift i 2020, og at alle institusjoner må gå over til ny forskrift fra høsten 2021. Videre har studenter som følger tidligere rammeplan rett til å avlegge eksamen inntil 1. august 2025.

Utdanningsforbundet støtter at de institusjonene som ønsker det kan implementere ny forskrift i 2020. Men vi er av den oppfatning av at grunnskolelærerutdanningene for trinn 1-7 og 5-10 ble satt i gang for raskt. Tidsfristene for implementering har gjort at institusjoner ikke hadde nok tid til planleggingen av de nye utdanningene. Dette betyr at noen lærerutdanningsinstitusjoner fremdeles, nesten to år etter oppstart, jobber med utvikling av deler av grunnskolelærerutdanningene. Det er mange store og ressurskrevende oppgaver innenfor alle lærerutdanningene. Her kan nevnes etablering av lærerutdanningsskoler og -barnehager, stor oppmerksomhet rundt forskning- og utviklingsarbeid og opprykk til høyere stillingskategorier. Erfaringene fra grunnskolelærerutdanningene og prosessene i sektoren gjør at Utdanningsforbundet mener at foreslåtte ikrafttredelsen av ny forskrift er for tidlig. For å utvikle en solid relevant og praksisnær lærerutdanning i praktiske og estetiske fag må

institusjonene gis tilstrekkelig tid. Utdanningsforbundet mener derfor at fristen for at alle institusjoner må gå over til ny forskrift må utsettes til høsten 2022.

For studenter som følger nåværende rammeplan for faglærerutdanningene foreslås en overgangsperiode frem til 1. august 2025. Dette er en periode på to år utover normert studietid. Utdanningsforbundet er opptatt av at alle studenter skal kunne fullføre studiene sine på normert tid. Men noen blir syke og vi vet at flere studenter velger å føde både ett og to barn i løpet av studietiden. For disse personene kan en overgangsperiode på to år være for kort tid for å gjennomføre studiet. Om forskriften trer i kraft fra høsten 2022 mener Utdanningsforbundet at overgangsperioden for studentene bør utvides med ett år til 2027. En slik utvidelse vil være et rimelig tidsrom slik at alle studenter bør kunne gjennomføre utdanningen de har startet på.

Utdanningsforbundet mener at

- fristen for at alle institusjoner må gå over til ny forskrift utsettes til høsten 2022
- om forskriften trer i kraft fra høsten 2022 utvides overgangsperioden for studentene med ett år til 2027

Til den enkelte paragraf

§ 2 Læringsutbytte

Kunnskaper

Utdanningsforbundet foreslår en språklig endring i strekpunkt syv, som lyder:

- har inngående kunnskap om ledelse av læringsarbeid, **klasseledelse, kommunikasjon og relasjonsarbeid og arbeidsmåter og vurderingsformer** som skal til for å fremme et godt læringsmiljø og hva som fremmer læring i fagene

I og med at lærere i praktiske og estetiske fag i fremtiden vil kvalifisere for undervisning i flere skolefag vil det være naturlig at disse også skal ha høy kompetanse på klasseledelse, vurderingsformer, kommunikasjon og relasjonsarbeid.

Ferdigheter

Utdanningsforbundet foreslår å ta inn et nytt femte strekpunkt som lyder:

- **kan ta utgangspunkt i eleven sin ståsted og arbeide med faglig progresjon utfra dette**

Nåværende strekpunkt fem endres til strekpunkt seks.

Generell kompetanse

Utdanningsforbundet foreslår følgende endring i strekpunkt en:

- **kan formidle sentralt fagstoff muntlig og skriftlig, delta i faglige diskusjoner innenfor fagområdet og dele sine kunnskaper og erfaringer med andre**

Dette læringsutbyttet er viktig for å holde en pågående diskusjon om de praktiske og estetiske fagenes rolle i utdanningssystemet gående. Punktet kan også bidra til samarbeid med arbeids- og næringsliv og videreutvikling av fagene og fagspråket.

Utdanningsforbundet foreslår en språklig endring i strekpunkt to:

- kan, basert på relevant erfaringsbasert kunnskap og forskning, vitenskapelig tenkemåte og etiske overveielser, identifisere, analysere og drøfte profesjonsfaglige **og profesjonsetiske** problemstillinger, samt anvende og formidle resultatene til å utvikle profesjonsutøvelsen og delta i samfunnsdebatten

Utdanningsforbundet foreslår en språklig endring i strekpunkt tre, som lyder:

- kan bruke **relevant fagspråk** i profesjonssammenheng

Med vennlig hilsen

Milena Adam
seksjonssjef

Gunn Gallavara
seniorrådgiver